

CUPRINS

I. OBIECTUL ȘI RELAȚIILE PSIHOLOGIEI MEDICALE	13
I.1. PSIHOLOGIA MEDICALĂ, PSIHOLOGIA SĂNĂTĂȚII	13
I.2. PSIHOLOGIA MEDICALĂ: DEFINIȚIE, OBIECT, CONȚINUT, INTERRELAȚII	14
I.3. PSIHOLOGIE MEDICALĂ, PSIHOLOGIA MEDICINEI, PSIHOLOGIE CLINICĂ – O FALSĂ DILEMĂ	16
I.4. RAPORTUL PSIHOLOGIE MEDICALĂ ȘI CLINICĂ – PSIHOLOGIE	18
I.5. RELAȚII CU DOMENIUL ȘTIINȚELOR MEDICALE ȘI BIOLOGICE	18
I.6. RELAȚIA CU PSIROPATOLOGIA	19
I.7. RELAȚIA CU PSIROSOMATICA	20
I.8. PROLEGOMENE ÎN APARIȚIA PSIHOLOGIEI MEDICALE	22
I.9. PSIHOLOGIA MEDICALĂ ÎN ROMÂNIA	30
II. NORMAL ȘI PATOLOGIC ÎN BIOLOGIE, MEDICINĂ ȘI VIAȚA PSIHICĂ	31
II.1. ACCEPȚIUNILE TERMENULUI DE NORMALITATE ȘI DEZVOLTARE A CONCEPTULUI	31
II.2. NORMALITATE ȘI SĂNĂTATE	33
II.3. NORMALITATEA CA VALOARE MEDIE	34
II.4. NORMALITATEA CA UTOPIE	35
<i>Concepții psihanalitice despre normalitate</i>	37
<i>15 valori fundamentale ale societății americane contemporane</i>	38
II.5. NORMALITATEA CA PROCES	39
II.6. NORMALITATE ȘI COMUNICARE	39
II.7. NORMALITATE ȘI ADAPTARE	40
III. SĂNĂTATE ȘI BOALĂ, ADAPTARE ȘI STRES	43
III.1. CONCEPTELE DE SĂNĂTATE ȘI SĂNĂTATE MINTALĂ	43
III.2. ANORMALITATE ȘI BOALĂ	46
III.3. COMPORTAMENTELE ANORMALE	48
III.4. CONCEPTUL DE BOALĂ PSIHICĂ	51
III.5. DIMENSIUNI EXISTENȚIALE ALE BOLII PSIHICE	53
III.6. DESPRE CONCEPTUL DE ADAPTARE	53
III.7. STAREA DE SĂNĂTATE ȘI ADAPTAREA	58
III.8. CONCEPTUL DE STRES	59
III.9. COMPORTAMENTE ADAPTATIVE	66
IV. TRĂSĂTURI DE PERSONALITATE ÎN DETERMINAREA BOLILOR	68
IV.1. CONCEPTUL DE PERSONALITATE	68
<i>Teorii neobehavioriste</i>	69
<i>Teorii psihodinamice</i>	69
<i>Teorii sociale</i>	70

IV.2. PERSONALITATEA ȘI CICLURILE VIEȚII	73
ETAPELE CICLULUI VIEȚII	77
<i>Perioada copilăriei</i>	78
ETAPA I: Încredere bazală/Neîncredere bazală (de la naștere la un an)	78
ETAPA a II-a: Autonomie/ Rușine și îndoială (1 – 3 ani)	79
ETAPA a III-a: Inițiativă/Vinovăție (3 la 5 ani)	80
ETAPA a-IV-a: Hărnicie, perseverență/Inferioritate (6 la 11 ani)	81
ETAPA a-V-a: Identitate/ Confuzie de rol (de la 11 la 20 de ani)	83
<i>Perioada adultă</i>	84
ETAPA a-VI-a: Intimitate/ Izolare (20 – 40 de ani)	84
ETAPA a-VII-a: (Pro) Creație/Stagnare (40 – 65 de ani)	84
<i>Perioada bătrâneții</i>	85
ETAPA a-VIII-a: Integritate/ Disperare și izolare (peste 65 de ani)	85
IV.3. TEREN PREMORBID ȘI VÂRSTA	87
IV.4. „SENSUL PERSONAL AL VIEȚII”	87
IV.5. CONȘTIINȚA IDENTITĂȚII PERSONALE	88
IV.6. BOALA ȘI PERSONALITATEA	89
IV.7. MODALITĂȚI DE ABORDARE A PACIENTULUI CU TULBURARE DE PERSONALITATE INTERNAT	92
IV.8. MANAGEMENTUL MEDICAL AL PACIENȚILOR CU TULBURĂRI DE PERSONALITATE	92
IV.9. PERSONALITATE ȘI ADAPTARE	94
<i>Scala de evaluare globală a funcționării (GAF – Global Assessment of Functioning</i>	95
V. VULNERABILITATE, EVENIMENT DE VIAȚĂ, CONFLICT ȘI CRIZĂ	97
V.1. EVENIMENTUL DE VIAȚĂ – O ABORDARE CONTEMPORANĂ	97
V.2. NATURA EVENIMENTULUI	97
V.3. IMPORTANȚA EVENIMENTELOR	98
V.4. CONTEXTUL EVENIMENTULUI	101
V.5. TRACASĂRILE ȘI MOMENTELE BUNE COTIDIENE	102
V.6. CONSTRÂNGERILE ROLULUI ȘI NATURA LOR	103
V.7. ABORDAREA SOCIOCLINICĂ (BROWN ȘI HARRIS)	104
<i>Scala Evenimentială după Holmes și Rahe (Social Readjustment Scale, 1967)</i>	105
V.8. IMPORTANȚA INTERACȚIUNILOR	108
V.9. PRINCIPIUL SUMĂRII	108
V.10. VULNERABILITATE ȘI AGENȚI DECLANȘATORI	109
V.11. SUPORT SOCIAL	111
V.12. SCALA VULNERABILITĂȚII PSIHOLOGICE (SVP)	111
V.13. CLASA SOCIALĂ	112
V.14. SEXUL	112
V.15. LISTA EVENIMENTIALĂ DUPĂ PAYKEL	113
V.16. CHESTIONARUL EVE	115
VI. MECANISMELE DE APĂRARE	118
VI.1. DEFINIȚIA ȘI ROLUL MECANISMELOR DE APĂRARE	118
<i>Cele 10 mecanisme de apărare clasice</i>	121
VI.2. O ABORDARE COGNITIVĂ A MECANISMELOR DE APĂRARE	121
<i>Locul mecanismelor cognitive de apărare în tipologia mecanismelor de coping</i>	122
VI.3. MECANISME DE APĂRARE, PERSONALITATE ȘI BOALĂ	124

<i>Niveluri de apărare a Eului în situația de a fi bolnav</i>	124
VI.4. GLOSAR DE MECANISME SPECIFICE DE APĂRARE	125
VI.5. INTERACȚIUNE SOCIALĂ ȘI MECANISME DE APĂRARE	127
VI.6. RESURSELE SOCIALE	129
VI.7. PERSONALITATEA MEDICULUI ȘI DIAGNOSTICUL	130
VII. ASPECTE ALE COMUNICĂRII CU PACIENTUL	132
VII.1. CARACTERISTICILE COMUNICĂRII MEDICALE	132
VII.2. FEREASTRA DE COMUNICARE DONA	133
VII.3. FACTORI PERTURBATORI AI COMUNICĂRII	135
VII.4. STABILIREA RELAȚIEI DE COMUNICARE	136
VII.5. RELAȚIA MEDIC – PACIENT ȘI MODELUL BIOPSIHOSOCIAL	137
VII.6. COMPORTAMENTUL FAȚĂ DE BOALĂ	137
VII.7. CALITĂȚI TERAPEUTICE ESENȚIALE	138
<i>Respectul</i>	139
<i>Autenticitatea</i>	139
<i>Empatia</i>	140
VII.8. CUVINTE CARE IDENTIFICĂ SINTOME ȘI SENTIMENTE	141
VII.9. COMUNICAREA NONVERBALĂ MEDIC-PACIENT	142
VII.10. MODELE ALE RELAȚIEI MEDIC-PACIENT	144
VII.11. ASPECTE ALE DINAMICII RELAȚIEI MEDIC-PACIENT	146
VII.12. TRANSFER ȘI CONTRATRANSFER ÎN RELAȚIA MEDICALĂ	147
VII.13. MEDICII CA PACIENȚI	148
VII.14. MEDICUL ȘI PATOLOGIA PSIHOLOGICĂ PROFESIONALĂ (<i>SINDROMUL DE BURNOUT</i>)	149
VII.15. CÂTEVA IPOSTAZE SPECIALE ALE RELAȚIEI MEDIC-PACIENT	150
VII.16. COMUNICARE ȘI CONFIDENȚIALITATE	153
VII.17. O SITUAȚIE CU TOTUL SPECIALĂ – COMUNICAREA CU ADOLESCENȚII	154
VII.18. CUM SĂ COMUNICI ÎN MEDICINĂ VEȘTILE RELE	157
VII.19. PROBLEME DE COMUNICARE LA BOLNAVII CU TULBURĂRI COGNITIVE	159
VII.20. O ÎNCERCARE DE EVALUARE A CAPACITĂȚII DE COMUNICARE	160
VIII. MEDICINĂ PSIHOLOGICĂ ȘI PSIHOSOMATICĂ	163
VIII.1. DEFINIȚII ȘI CADRU CONCEPTUAL	163
VIII.2. SOMATIZAREA ÎNTRE PSIHANALIZĂ ȘI NEUROBIOLOGIE	164
VIII.3. SOMATIZARE ȘI MEDICINĂ PSIHOSOMATICĂ	164
VIII.4. GRUPA TULBURĂRI SOMATOFORME ÎN DSM-IV ȘI ICD 10	165
VIII.5. TULBURĂRI SOMATOFORME ȘI NORMATIVITATE	166
VIII.6. AFECTIVITATEA NEGATIVĂ ȘI SOMATIZAREA	167
VIII.7. SOMATIZARE ȘI CONȘTIINȚĂ	167
VIII.8. SOMATIZAREA – UN COMPORTAMENT ÎN FAȚA BOLII	168
VIII.9. GENETICĂ ȘI SOMATIZARE	169
VIII.10. SOMATIZARE ȘI PERSONALITATE	169
VIII.11. POSIBILE MODELE ALE SOMATIZĂRII	170
<i>Somatizarea ca mecanism de apărare psihologic</i>	170
<i>Somatizarea ca amplificare nespecifică a suferinței</i>	171
<i>Somatizarea ca tendință de a apela la îngrijiri medicale</i>	172
<i>Somatizarea ca o consecință a suprautilizării asistenței medicale</i>	173
VIII.12. ETIOLOGIE ȘI ONTOLOGIE ÎN SOMATIZARE	174
VIII.13. FIZIOLOGIE ȘI PSIHIATRIE ÎN DETERMINAREA SIMPTOMELOR FUNCȚIONALE	175
VIII.14. FACTORII PSIHOSOCIALI ȘI SOMATIZAREA	175

VIII.15. COMORBIDITATE ȘI SOMATIZARE	176
VIII.16. NOSOGRAFIE ȘI SOMATIZARE	176
VIII.17. ANTROPOLOGIE ȘI SOMATIZARE	177
IX. CONDIȚII PSIHPATOLOGICE FRECVENTE CU EXPRIMARE CORPORALĂ	179
IX.1. DISMORFOFOBIA	179
<i>Automutilarea ca o consecință a dismorfofobiei</i>	181
IX.2. HIPOCONDRIA – SEMANTICĂ ȘI SEMIOLOGIE	184
IX.3. HIPOCONDRIA ȘI PSIHANALIZA	184
IX.4. ORGANODINAMISMUL ȘI HIPOCONDRIA	186
IX.5. MODELUL COGNITIV AL HIPOCONDRIEI	188
IX.6. FENOMENOLOGIE ȘI HIPOCONDRIE	189
IX.7. MEDICUL ȘI HIPOCONDRIACUL – UN CUPLU INSEPARABIL	189
IX.8. HIPOCONDRIA – O VIZIUNE PSIHPATOLOGICĂ ROMÂNEASCĂ	190
IX.9. REPERE SOMATICE ȘI PSIHICE ÎN PSIHPATOLOGIA HIPOCONDRIEI	191
IX.10. EPIDEMIOLOGIA HIPOCONDRIEI	192
IX.11. ÎN CĂUTAREA UNEI STRATEGII ÎN TERAPIA HIPOCONDRIEI	193
<i>Tratamentul medicamentos</i>	194
<i>Psihoterapiile</i>	195
IX.12. HIPOCONDRIA ȘI ANXIETATEA PENTRU SĂNĂTATE LA VÂRSTNICI	196
X. REPERE ÎN PSIHOSEXOLOGIE	201
X.1. PROBLEMA SEXUALITĂȚII ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ	202
X.2. MEDICUL ȘI SEXUALITATEA – O SITUAȚIE INEDITĂ	203
X.3. ANAMNEZA ÎN SEXOLOGIE	206
X.4. DISFUNȚIILE SEXUALE PSIHOGENE	207
X.5. DISFUNȚIILE SEXUALE MASCULINE	208
X.6. DISFUNȚIA ERECTILĂ ȘI DEPRESIA	211
X.7. MITURI ȘI PREJUDECĂȚI CARE ÎMPIEDICĂ PACIENTUL CU DISFUNȚIE ERECTILĂ SĂ SE PREZINTE LA PSIHIATRU	212
X.8. MODALITĂȚI DE ABORDARE A DISFUNȚIEI ERECTILE PSIHOGENE	214
X.9. VAGINISMUL	214
X.10. ORGASMUL ȘI FRIGIDITATEA	217
X.11. CICLUL RĂSPUNSULUI SEXUAL FEMININ	217
X.12. ORGASMUL – VAGINAL /CLITORIDIAN	218
X.13. FRIGIDITATEA	219
<i>Frigiditatea Vs. Hipogineism</i>	219
<i>Frigiditatea ca sexism</i>	220
<i>Frigiditatea ca disfuncție sexuală</i>	220
<i>Clasificare frigiditate</i>	220
<i>Incidență și pronostic</i>	220
<i>Consultul în frigiditate</i>	221
<i>Considerații psihodinamice în frigiditate</i>	221
<i>Frigiditatea ca apărare</i>	221
<i>Amenințarea externă</i>	222
<i>Homosexualitatea latentă</i>	222
<i>Frica de graviditate și boli venerice</i>	223
<i>Negarea plăcerii</i>	223
<i>Stimularea inadecvată</i>	223
<i>Depresia</i>	223

<i>Tulburări de personalitate</i>	223
<i>Medicația</i>	223
X.14. TRATAMENTUL ANORGASMIEI	224
X.15. DISFUNȚIILE SEXUALE ALE CUPLULUI	225
X.16. CALITĂȚILE SEXOLOGULUI	227
XI. PSIHOLOGIA INTERVENȚIEI TERAPEUTICE	229
XI.1. PSIHOTERAPIILE	229
XI.1.1. PSIHOTERAPIA ȘI MEDICINA – O SINGURĂ ISTORIE	229
XI.1.2. O CLASIFICARE SCOLASTICĂ	231
<i>Psihoterapiile de încurajare</i>	232
<i>Psihoterapiile de susținere</i>	232
<i>Sugestia</i>	232
<i>Autosugestia</i>	233
<i>Hipnoza</i>	233
<i>Reveria dirijată</i>	234
<i>Reeducarea individuală</i>	234
<i>Biofeedbackul</i>	234
<i>Artterapia</i>	235
<i>Meloterapia</i>	236
<i>Cromoterapia</i>	237
<i>Psihoterapiile scurte</i>	237
<i>Psihoterapia nondirectivă de tip rogersian</i>	238
<i>Logoterapia</i>	239
<i>Analiza existențială (Daseinsanalyse)</i>	239
<i>Psihanaliza</i>	239
<i>Psihoterapia jungiană</i>	240
<i>Psihoterapia adleriană</i>	240
<i>Terapiile de grup</i>	240
<i>Psihodrama</i>	241
<i>Terapiile familiale</i>	241
XI.1.2. EVALUARE ȘI EFICIENȚĂ ÎN PSIHOTERAPIE	242
XI.1.2. INDICAȚII ȘI CONTRAINDICAȚII ALE PSIHOTERAPIEI	243
XI.2. LUMEA MEDICAMENTULUI	244
XI.2.1. MEDICAMENTUL – ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE	244
XI.2.2. IMAGINI ALE MEDICAMENTULUI	245
<i>Imaginea externă și reclama medicamentului</i>	246
<i>Imaginile interne ale medicamentului</i>	247
XI.2.3. EFECTUL PLACEBO	248
XI.2.4. COMPLIANȚĂ, NON-COMPLIANȚĂ, ACCEPTANȚĂ	252
XI.2.5. IATROGENII	258
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	261

© Editura Fundației *România de Măine*, 2008

Editură acreditată de *Ministerul Educației și Cercetării*
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TUDOSE, FLORIN

Fundamente în psihologia medicală. Psihologie clinică și medicală în practica psihologului/Florin Tudose, Ediția a 4-a,
București: Editura Fundației *România de Măine*, 2008

Bibliogr.

ISBN 978-973-163-191-2

159.9:61(075.8)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv autorului/autorilor.

Ilustrația copertei: *Leonardo Da Vinci – Mona Lisa*, de Paul Laffoley

Redactor: Octavian CHEȚAN
Tehnoredactor: Laurențiu Cozma TUDOSE
Coperta: După o idee de Florin TUDOSE

Bun de tipar: 22.03.2007; Coli de tipar: 17,5
Format: 16/70x100

Editura Fundației *România de Măine*
Bulevardul Timișoara, nr. 58, sector 6, București
Telefon, fax: (021)444 20 91; www.spiruharet.ro